

JOB

Inleiding deel 2

Over het lijden van rechtvaardigen en de vraag of mensen God belangeloos dienen.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/job/inleiding-deel-2

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Het raadsel van het lijden	2 min	4
2	Onschuldig lijden en het bestaan van God	3 min	5
3	Satans aanklacht tegen Jobs motieven	3 min	6
4	God dienen voor eigen voordeel	2 min	7
5	God liefhebben om wie Hij is	3 min	8
6	God dienen zonder tegenprestatie	3 min	9
7	Trouw zonder uitzicht op beloning	3 min	11
8	Beproevingen vanuit hemels perspectief	2 min	13
9	Dualisme tegenover Gods soevereiniteit	5 min	14
10	Jobs lijden is geen straf voor zonde	4 min	16
11	Karma en reïncarnatie als verklaring	3 min	18
12	Karma, mededogen en rechtvaardig lijden	2 min	20
13	Lijden als beproeving van geloof en trouw	4 min	21
14	Lijden zuivert en vormt het karakter	5 min	22

15	Jobs lijden dient Gods eer	2 min	25
16	Lijden ten goede van anderen	3 min	26
17	De hemelse openbaring en de dichtvorm	4 min	28
18	De plaats van Elihu in het verhaal	2 min	30
19	Gods spreken vanuit de wervelwind	3 min	31
20	Jobs reactie op valse beschuldigingen	2 min	33
21	Waarom Job juist over God sprak	3 min	33
22	Hoe Jobs vrienden als troosters faalden	2 min	35
23	Eigen ervaringen met beschuldigende vrienden	2 min	36
24	Gods nabijheid en volharding in beproeving	3 min	37
25	Omgaan met beschuldigingen en onschuld	4 min	38
	Om verder te lezen		40

1

Het raadsel van het lijden

Ik wil graag verdergaan met onze inleiding op het boek Job. Het is duidelijk dat de mannen die in het boek Job aan het woord zijn, mensen zijn die wij wijzen zouden noemen. In die cultuur, in die tijd, waren zij de wijzen, de mensen die bespiegelingen hielden, de denkers, wat wij tegenwoordig filosofen zouden noemen. De grote waarde van dit boek ligt voor een deel in de manier waarop het een van de grootste filosofische raadsels behandelt waarmee mensen ooit hebben geworsteld. Het boek Job getuigt er zelfs van dat dit raadsel een van de oudste is die mensen ooit in de literatuur hebben proberen te behandelen. Als Job het oudste boek is dat ooit is geschreven, dan is het onderwerp ervan vandaag de dag nog steeds filosofisch moeilijk en wordt er nog steeds over gediscussieerd. Voor velen wordt het zelfs de grondslag voor atheïsme. Namelijk: waarom is er lijden? Of, meer in het bijzonder, waarom lijden goede mensen?

Sommige mensen denken dat er helemaal geen lijden zou mogen zijn als er een God is. Maar anderen vinden dat God, als Hij bestaat, misschien terecht iets aan te merken heeft op het gedrag van sommige mensen die slecht zijn. Het is misschien enigszins te rechtvaardigen dat God slechte mensen straft met rampen enzovoort. Hoezeer we ook enig medelijden met de goddelozen kunnen hebben wanneer hun verschrikkelijke dingen overkomen — en we zouden medelijden moeten hebben met iedereen die lijdt — toch hebben we het gevoel dat de gerechtigheid dat vereist. Wanneer de goddelozen lijden, vragen we ons niet echt af: ‘Waarom zou God dat laten gebeuren?’ Want het lijkt bijna alsof het wel moet gebeuren.

Als je naar een film kijkt waarin een slechterik voorkomt, een heel slechte man, en hij vanaf het begin van de film onschuldige mensen tot slachtoffer maakt, burgers doodt en dat soort dingen — hij is een terrorist of zoiets — dan ben je niet tevreden als de film eindigt zonder dat hij wordt gestraft. Je denkt gewoon: ‘Natuurlijk is de film nog niet afgelopen. Hij kan nog niet afgelopen zijn. Die man loopt nog vrij rond.’ Je zult bijna

nooit een film tegenkomen die wel eindigt zonder dat die man wordt gestraft. Want men begrijpt dat de menselijke natuur dat eist, dat slechte mensen een prijs moeten betalen voor hun misdaden.

2

Onschuldig lijden en het bestaan van God

Maar de moeilijkere filosofische vraag is: hoe zit het met iemand die niet slecht is? Hoe zit het met iemand die een goed mens is, iemand die onschuldig lijkt? Waarom laat God toe dat hij lijdt? Iedereen kent gevallen van iemand die heeft geleden zonder iets te hebben gedaan om dat te verdienen. En soms is hun eigen ervaring daar een voorbeeld van. Het is misschien zelfs iemand die uitzonderlijk goed is, zoals Jozef. Jozef lijkt een goed mens te zijn geweest. Hij is een van de weinige mensen in de Bijbel van wie geen misdaden, zonden of tekortkomingen worden vermeld. Dat wil niet zeggen dat hij een zondeloos mens was. Maar de Bijbel wekt beslist de indruk dat zijn lijden hem overkwam ondanks het feit dat hij alles goed deed en onschuldig was. Waarom is dat zo? Waarom gebeurt dat?

Dat is waar mensen zich over verwonderen, en zoals ik al zei, wordt het voor de meeste atheïsten de grondslag voor hun atheïsme. Het is het filosofische probleem waar ze niet uitkomen. Want ze zeggen: als er een God is en er menselijk lijden en ellende bestaan, dan kan God niet volkomen goed zijn. Want als Hij volkomen goed was, zou Hij beslist niet willen dat er menselijk lijden en ellende waren. Of misschien is Hij goed, maar is Hij niet almachtig. Dat wil zeggen: Hij zou willen dat er geen menselijke ellende was, maar Hij heeft niet de macht om die te voorkomen. Dus óf Hij is niet volkomen goed, óf Hij is niet almachtig. Als Hij almachtig is en alles kan doen wat Hij wil, dan kan Hij niet goed zijn, omdat Hij mensen laat lijden, vooral onschuldige mensen. Lijden is niet goed.

Dat onschuldige mensen lijden, lijkt een onmiskenbaar feit uit de geschiedenis te zijn. Sommige filosofen betogen dat dit bewijst dat er geen God is. Of in elk geval dat Hij, als er een God is, niet volkomen goed én almachtig kan zijn. Misschien een ander soort God. Als je de moderne argumenten over atheïsme van Richard Dawkins, Sam Harris,

Daniel Dennett of een van die mannen leest, zie je eigenlijk dat hun belangrijkste argument tegen God dit filosofische probleem is. Als er werkelijk een God is, waarom heeft Hij dan toegelaten dat dit of dat gebeurde?

Mensen hebben een klacht tegen God, zoals Job die had. Job had in deze kwestie een klacht tegen God die gegrond leek. Jobs reactie was anders dan die van Richard Dawkins en anderen. Richard Dawkins wijst God in wezen niet af op grond van zijn eigen persoonlijke lijden, maar meer op grond van het lijden dat er in abstracte zin in de wereld is. Job, die het daadwerkelijk doormaakte, heeft dit nooit als een of ander argument tegen het bestaan van God beschouwd. Noch hij, noch zijn vrienden twijfelden ooit aan het bestaan van God. Daarvan waren ze volkomen overtuigd. Waar ze niet uitkwamen, was hoe het toelaten dat onschuldige mensen lijden, past binnen Gods beleid en plannen. Christenen weten daar vaak ook het antwoord niet op. Het is het grote filosofische dilemma.

3

Satans aanklacht tegen Jobs motieven

Maar ook al is dat vanuit ons gezichtspunt het grote filosofische dilemma, er worden in het boek Job twee filosofische vragen besproken. De ene is de vraag die ik net noemde. Maar de andere, die als eerste aan de orde komt, is de vraag waarover in de hemel wordt gedebatteerd. In het boek Job vindt op aarde een debat plaats tussen Job en zijn vrienden. Maar je hebt ook, als het ware, een debat tussen God en satan. Het is geen langdurig debat. We zien God niet allerlei argumenten aandragen. Maar we zien satan wel argumenten aandragen, argumenten waar God het niet mee eens is en die God heel graag wil weerleggen. Er is dus dit conflict, dit debat in de hemel, en er is een debat op aarde. Het debat op aarde gaat beslist over de vraag waarom een man die ogenschijnlijk onschuldig is, lijdt. Maar het debat in de hemel gaat over een andere vraag: waarom dient een mens God? Waarom dient een goed mens God? Job is een goed mens en hij dient God, maar waarom dient hij God? De duivel denkt dat hij het weet, en God is het niet eens met de opvatting van de duivel.

De duivel denkt duidelijk dat Job een huurling is, dat Job God dient omdat hij weet waar zijn voordeel ligt. Omdat God hem goed behandelt, hem rijk maakt, hem gezond houdt en in alles voor hem zorgt. Natuurlijk zal hij God dan tevreden houden. Wie zou een weldoener niet tevreden houden die zoveel voor je doet? Dat is de cynische uitleg die de duivel aan Jobs gerechtigheid geeft. Misschien is de duivel oprecht die mening toegedaan, of misschien is hij gewoon de aanklager van de broeders. Maar ik denk dat de duivel zijn eigen woorden werkelijk geloofde. En als dat zo was, betekent het dat de duivel zelf geloofde dat niemand God werkelijk belangeloos kon dienen. Dat wil zeggen, zonder enig persoonlijk belang. Ze krijgen iets van God.

De duivel heeft ongetwijfeld een scherp inzicht in het menselijk karakter. De duivel heeft heel lang de tijd gehad om mensen te observeren, om te zien wat hen motiveert, om te zien wat hen doet struikelen, om te zien waar ze compromissen sluiten, waar de grens van hun rechtschapenheid ligt en wat hen over die grens zal duwen. En ik geloof dat de duivel waarschijnlijk tot de conclusie was gekomen dat godsdienstige mensen om egoïstische redenen godsdienstig zijn. Er is in veel gevallen een goede reden om dat te vermoeden, want er zijn mensen die aan godsdienst doen en dat duidelijk doen vanwege wat ze denken ermee te kunnen winnen.

4

God dienen voor eigen voordeel

Ik heb bijvoorbeeld met mensen gesproken over de grote verdrukking, en deze mensen waren aanhangers van de opname vóór de grote verdrukking. Ze geloofden dat de opname vóór de grote verdrukking zou plaatsvinden. Wanneer de vraag aan de orde werd gesteld of dat wel waar was, heb ik mensen meer dan eens horen zeggen: ‘Nou, als er geen opname vóór de grote verdrukking is, weet ik niet zeker of ik überhaupt christen wil zijn.’

Volgens mij hebben ze, als ze geen christen willen zijn, als dat is wat ze willen, hun zin al gekregen. Dus ik denk niet dat ze christenen zijn. Iemand die zegt: ‘Ik zal God niet dienen tenzij God mij behandelt zoals ik wil dat Hij mij behandelt’, is een huurling. Ze

dienen God niet omdat ze vinden dat God het verdient om gediend te worden. Ze dienen God omdat ze denken dat God iets voor hen zal doen. Hen redden uit gevaar, uit pijn, uit beproeving, hen buiten de grote verdrukking houden, voor hen zorgen.

Natuurlijk is er de Woord van Geloof-leer, die ook die hele gedachtegang lijkt te hebben dat als God een goede God is, Hij wil dat je rijk en gezond bent. En als je genoeg geloof hebt, zul je dat zijn. Het is een leerstelling van de Woord van Geloof-leer dat al het kwaad door de duivel komt en tegen de wil van God ingaat, dat God zulke beproevingen niet goedkeurt. God keurt het niet goed dat ziekte en armoede en dat soort dingen mensen treffen, en dat is uitsluitend het werk van de duivel. Als een mens genoeg geloof had, zou God niet toelaten dat die dingen hem overkwamen.

De Woord van Geloof-leer trekt dus veel mensen aan die niet ongezond willen zijn en niet arm willen zijn, enzovoort. Het lijkt heel duidelijk dat zo'n prediking mensen zou aantrekken die dat motief van een huurling hebben. Maar ook afgezien van die problematische randgroepen heeft de gevestigde kerk haar gelederen vaak uitgebreid door God voor te stellen als het toegangsbewijs tot de hemel, als het middel om aan de hel te ontkomen. De boodschap is dan: je moet jezelf een plezier doen en christen worden, want anders zul je er echt spijt van krijgen, omdat het je pijn zal doen.

5

God liefhebben om wie Hij is

Bij dat soort prediking komen natuurlijk degenen tot God die met zichzelf bezig zijn en het beste voor zichzelf willen. Het treurige hiervan is dat het waar is; het is een deel van de waarheid. De waarheid is dat het goed voor je is om christen te worden. Het is goed om de hel te ontlopen en naar de hemel te gaan. Maar het probleem is dit. Als het christendom wordt aangeprezen zoals elk ander product, luidt de boodschap: 'Dit is goed voor je. De kosten voor jou zullen minimaal zijn vergeleken met het voordeel dat je ontvangt.' Dat is in wezen de manier waarop het Evangelie in de moderne wereld wordt aangeprezen. Met zo'n boodschap krijg je natuurlijk een hoog percentage mensen dat daarop reageert en eigenlijk alleen om zichzelf geeft en niet om God. Mensen zoals degenen van wie satan ongetwijfeld veel voorbeelden had gezien, en hij dacht dat Job ook zo was. Sterker nog, satan had het zo wijdverbreid gezien dat hij

dacht dat het voor iedereen gold. Hij dacht dat er niemand was die God dient alleen maar omdat God het verdient om gediend te worden. Alleen maar omdat God het waard is om gediend te worden. Alleen maar omdat God door Zijn wezen zelf liefde en toewijding gebiedt. De God van de Bijbel is de enige God van de oude wereld Die ooit verwachtte dat Hij geliefd zou worden. Als je de oude Kanaänitische, Babylonische en Egyptische teksten over hun goden leest, is er nooit enige aanwijzing dat de mensen hun god moesten liefhebben. Vrezen, ja. Gehoorzamen, ja. Maar liefde komt niet eens in beeld. De God van Israël is de enige God van de oude wereld Die verwachtte dat mensen Hem zouden liefhebben. En dat is ontzettend veel gevraagd als je niet beminnelijk bent.

Het is één ding om te zeggen: ‘Vrees mij en gehoorzaam mij’, en dat kunnen mensen doen. Maar mensen gebieden om je lief te hebben is echt oneerlijk, tenzij je werkelijk heel beminnelijk bent. En Hem niet liefhebben is een groot onrecht tegenover God. God verdient het om geliefd te worden omdat Hij goed is, omdat Hij rechtvaardig is, omdat Hij vrijgevig is, omdat Hij al die dingen is die we in mensen beminnelijk vinden. Alleen is Hij al die dingen op volmaakte wijze. Dat mensen God zouden dienen omdat God goed is en omdat God het waard is en omdat God beminnelijk is en omdat het eenvoudigweg het juiste is om te doen, en dat ze dat zouden doen of Hij hen er nu voor beloont of niet, dat is wat hier ter discussie staat.

Satans vraag is:

Toen antwoordde de satan de HEERE en zei: Is het zonder reden dat Job God vreest?

JOB 1:9

6

God dienen zonder tegenprestatie

Die retorische vraag suggereert: ‘Natuurlijk niet. Job dient U niet voor niets. U betaalt hem. Hij doet dat om U tevreden te houden, zodat U hem financiële en andere zegeningen blijft geven.’ En dat is de vraag die op de proef gesteld moet worden. Dat is

werkelijk de voornaamste vraag die het boek Job beantwoordt. Niet waarom goede mensen lijden, maar waarom goede mensen God dienen. Dienen ze God ook wanneer het niets oplevert om dat te doen?

Dat is de eerste vraag die ter discussie staat. En natuurlijk is dat iets wat heel relevant is voor ons allemaal en voor mensen in elke tijd. Waarom ben ik christen? Is het omdat ik bang ben om naar de hel te gaan? Nou, dat zou een goede reden kunnen zijn om christen te zijn, in plaats van dom te zijn en je daar niets van aan te trekken. Maar het is niet echt wat we zouden moeten hopen. We zouden moeten hopen dat we ook christenen zouden zijn als er geen hemel of hel was.

Waarom? Wat heb ik eraan? Nou, daar gaat het nu juist om. ‘Wat heb ik eraan?’ hoort niet de vraag te zijn. De vraag is: ‘Wat is het hoogste goed in het heelal?’ Het hoogste goed in het heelal is dat God verheerlijkt wordt. Waarom? Omdat Hij het verdient. Hij verdiende het al voordat er mensen waren. En als Hij uiteindelijk alle mensen zou vernietigen en niemand de hemel en niemand de hel zou geven, maar mensen eenvoudigweg vernietigd zouden worden en niemand daarna nog iets zou ervaren, dan zou God nog steeds heerlijkheid waard zijn.

De uiteindelijke werkelijkheid is de heerlijkheid van God. En een christen is iemand die erkent dat hij gezondigd heeft en tekortgeschoten is in het geven van heerlijkheid aan God, toch? Dat is wat Romeinen zegt:

Want allen hebben gezondigd en missen de heerlijkheid van God,

ROMEINEN 3:23

Wat? De hemel? Nee. Ze zijn tekortgeschoten in het geven van de gepaste heerlijkheid aan God die Hij verdient.

[Vertalersnoot: De Engelse aanhaling gebruikt ‘fallen short of the glory of God’, letterlijk ‘tekortgeschoten in de heerlijkheid van God’. Gregg legt dit hier uit als tekortschieten in het geven van eer aan God.] En bekering van zonde zou bekering

moeten zijn van het feit dat ik tot op dit punt in mijn leven God niet de gepaste heerlijkheid heb gegeven die Hij verdient. Mijn bekering moet om God draaien, niet om mijzelf. Niet: 'Ik kan me maar beter bekeren, zodat ik niet in de problemen kom.'

7

Trouw zonder uitzicht op beloning

En als God heerlijkheid verdient, dan verdient Hij die ongeacht wat er met mij gebeurt. Ik ben niet het middelpunt van het heelal. God is dat. Een ware aanbidder van God stelt God, Zijn heerlijkheid en wat Hem ter harte gaat centraal in wat hemzelf ter harte gaat. En als dat waar is, zoals ik zeker geloof dat het zo was bij Job en bij alle martelaren en alle profeten en alle gewone aanbidders van God die God als oprecht beschouwde, dan ging het hun er niet om moeilijkheden te ontlopen of tijdelijke zegeningen van God te verkrijgen. En trouwens ook niet noodzakelijkerwijs om eeuwige zegeningen te verkrijgen.

Dit is iets belangrijks. We zouden kunnen zeggen: 'Natuurlijk zouden we goed blijven doen, ook al zouden we vervolging moeten ondergaan. We worden misschien martelaren, we zijn misschien arm, we zijn misschien ziek, maar we zullen God blijven dienen, omdat de hemel er is, omdat er later beloningen zijn.' En die zijn er inderdaad. Dat vertelt de Bijbel ons. Maar in het Oude Testament wisten ze niets van die beloningen. God had vóór de komst van Jezus niets geopenbaard over beloningen in het hiernamaals. Daarom wisten mannen als Job en Mozes en Jozef, en al die mannen die voor God lijdten verdroegen, niet dat het in hun leven beter zou worden. En ze wisten niet dat er hierna een beter leven zou zijn. Ze dienden God gewoon omdat dat het juiste was om te doen.

Wij weten wel dingen die zij niet wisten. We weten dat het de moeite waard is, dat God nooit bij iemand in het krijt zal blijven staan. Als je voor God lijdt en in dit leven geen beloning ontvangt, is er nog altijd een beloning in het volgende leven. Jezus maakte dat heel duidelijk toen Hij zei:

En Hij zei ook tegen hem die Hem uitgenodigd had: Wanneer u een middag- of avondmaaltijd houdt, roep dan niet uw vrienden, ook niet uw broers, en niet uw familieleden of rijke burens, opdat ook zij u niet op hun beurt terugvragen en het u vergolden wordt. Wanneer u echter een feestmaaltijd gereedmaakt, nodig dan armen, verminkten, kreupelen en blinden. En u zult zalig zijn, omdat zij niets hebben om u te vergelden. Want het zal u vergolden worden in de opstanding van de rechtvaardigen.

LUKAS 14:12-14

Dat zei Hij. Wat Hij zegt, is dat je in dit leven misschien nooit iets terugkrijgt voor de offers die je brengt ter wille van de gerechtigheid. Maar uiteindelijk is er een beloning bij de opstanding.

Job wist iets over de opstanding; hij geloofde er in elk geval in. Hij zinspeelt er enigszins op, maar hij weet niets concreets. Hij heeft geen Schrift. Hij weet niets van beloningen in de hemel. Daarom blijkt zijn dienen van God werkelijk onbaatzuchtig te zijn. Ik hoop dat je niet denkt dat het woord 'onbaatzuchtig' 'ongeïnteresseerd' betekent. Hij is heel geïnteresseerd. Maar onbaatzuchtig betekent dat iemand iets doet zonder er financieel of persoonlijk belang bij te hebben, zonder er iets mee te winnen. Dat is wat onbaatzuchtige liefde betekent. Het betekent dat je van iemand houdt zonder dat je er iets bepaalds mee hoopt te winnen. Zijn liefde voor God, zijn trouw aan God, was onbaatzuchtig. Maar satan dacht niet dat dit het geval was. Misschien komen de beproevingen in ons leven om te zien of onze liefde voor God onbaatzuchtig is.

8

Beproevingen vanuit hemels perspectief

Eén ding dat ik zo mooi vind aan het boek Job, is dat het ons inderdaad een blik gunt achter dat gordijn in de hemel, zodat we zien wat er achter de beproevingen van de rechtvaardigen ligt. Wanneer beproevingen ons treffen, zien we wat daarboven gaande is.

Ik herinner me dat ik het telefoontje kreeg dat mijn vrouw een ongeluk had gehad. Ik rende naar de plek waar het gebeurd was, want het was maar één of twee straten verderop. Ik ging erheen en de ambulanceverpleegkundigen waren er al. Ze zeiden: ‘Je vrouw is dood.’ Ik herinner me dat ik gewoon dit beeld uit Job hoofdstuk 1 en 2 voor me zag. Ik zag gewoon dit beeld van God en satan die toekeken, alsof er hiervóór een soort onderhandelingen in de hemel waren geweest. In dat beeld werd er naar mijn reactie gekeken: ik werd hier op de proef gesteld.

Dat hielp me enorm. Het maakte voor mij een enorm verschil. Ik had kunnen denken: ‘Dit slaat helemaal nergens op. Waarom is dit gebeurd? We zijn pas zes maanden getrouwd. Dit zou iemand die zo jong is niet mogen overkomen’, enzovoort. Maar die gedachten kwamen nooit bij me op. Door dit boek en deze hoofdstukken aan het begin dacht ik onmiddellijk: ‘Ik denk dat God en de duivel hier een weddenschap hebben, en dat ze willen weten of ik God zal dienen wanneer Hij dingen doet die me ongelukkig maken, of niet.’

Volgens mij zou jij hetzelfde moeten denken wanneer je onrechtvaardige beproevingen doormaakt, enzovoort: dat dit in de hemel gaande is. Job is het enige boek in de Bijbel dat ons hierover vertelt. Maar Jezus zinspeelt er tegenover Petrus enigszins op in Lukas hoofdstuk 22. Hij zei:

En de Heere zei: Simon, Simon, zie, de satan heeft u allen opgeëist om te ziften als de tarwe.

LUKAS 22:31

Wat Jezus lijkt te zeggen, is dat de duivel naar God komt en een gelegenheid zoekt, toestemming zoekt om het geloof van Gods volk op de proef te stellen. Het meest aanschouwelijke beeld daarvan hebben we hier, in deze strijd tussen God en satan in de hemel.

9

Dualisme tegenover Gods soevereiniteit

De andere vraag is natuurlijk de vraag waarvan iedereen weet dat die in Job wordt besproken. Dat is die aardse vraag, de vraag waarover de bewoners van de aarde discussiëren: waarom lijdt Job, of trouwens ieder ander goed mens?

Omdat filosofen al bijna sinds mensenheugenis met diezelfde vraag worstelen, zijn er uiteraard op verschillende plaatsen en in verschillende godsdiensten uiteenlopende antwoorden voorgesteld. Een van de vroege antwoorden die volken in de oudheid gaven, en dat eerlijk gezegd in het boek Job wordt afgewezen, is dat van het dualisme. Dat zie je vooral in de godsdienst van het zoroastrisme, waarin er twee gelijke en tegengestelde krachten in het heelal zijn die de uiteindelijke werkelijkheid vormen. Er is de goede en er is de kwade kracht. Die zijn gelijk; ze zijn beide eeuwig. Ze zijn er altijd geweest. Voordat er ook maar iets anders was, waren er deze twee gelijke, tegengestelde krachten, één goed en één kwaad. Wanneer er dus goede dingen gebeuren, is dat het handelen van de goede, en wanneer er slechte dingen gebeuren, is dat het handelen van de kwade.

Natuurlijk komt dit in de buurt van het beeld van God en de duivel, maar toch niet echt. Want in het boek Job en in de Schriften staan God en de duivel helemaal niet op gelijke voet. God is soeverein. Hij is de Schepper van de duivel en van al het andere. De duivel moet bij God komen klagen en Hem om toestemming vragen om Job iets aan te doen. Dit is geen dualisme. Dit is een satan die aan God ondergeschikt is.

Maar dualisme was één voorgestelde verklaring, omdat dat het mogelijk lijkt te maken om te geloven dat er een God is Die volkomen goed is, maar dat Hij niet de enige is die handelt. Het is niet Zijn wil die altijd wordt gedaan, omdat er die slechte god is die evenveel macht heeft als Hij. Je kunt dus geloven dat er slechte dingen gebeuren die

niet zouden moeten gebeuren, en toch geloven dat er een goede God is. Hij was alleen machteloos om het tegen te houden, omdat die slechte god er ook was, en die slechte god maakte gebruik van de situatie. Dat is dualisme, en het is een van de filosofische manieren om het probleem op te lossen. Hoe kan er een goede God zijn en ook onrechtvaardig lijden? Nou, er is een goede God; er is ook een slechte god. Maar het boek Job wijst dat helemaal af, meteen vanaf het allereerste begin. De slechte god, om het zo te zeggen, is de satan in dit verhaal. Hij wordt in het Hebreeuws 'de satan' genoemd, omdat het woord satan tegenstander betekent. 'De tegenstander' is wat er in het Hebreeuws eigenlijk staat. De tegenstander komt hier bij God en zegt:

Hebt Ú niet voor hem en voor zijn huis en alles wat hij heeft, een beschutting gemaakt? Het werk van zijn handen hebt U gezegend en zijn vee breidt zich steeds verder uit in het land. Maar steek toch Uw hand uit en tref alles wat hij heeft. Voorwaar, hij zal U in Uw aangezicht vaarwel zeggen.

JOB 1:10-11

Het is heel duidelijk dat God Degene is Die Job zijn beproevingen stuurt. De duivel is degene die ze brengt, maar God is Degene Die ze stuurt. En Hij is de goede God. Job erkent de hele tijd dat het God is Die het heeft gedaan. Denk eraan, in hoofdstuk 1 zegt hij:

En hij zei: Naakt ben ik uit de buik van mijn moeder gekomen en naakt zal ik daarheen terugkeren. De HEERE heeft gegeven en de HEERE heeft genomen; de Naam van de HEERE zij geloofd!

JOB 1:21

Hij zegt niet: 'De Heere heeft gegeven en de duivel heeft weggenomen', de goede God gaf het en de slechte god nam het weg. Nee, dezelfde God Die het gaf, is Degene Die het wegnam. En ik weet niet waarom Hij het deed, want ik denk niet dat ik het verdien, maar gezegend zij de Naam van de Heere. Er is maar één God, en Hij is Degene aan Wie ik trouw zal blijven, wat Hij ook doet.

Dit idee van dualisme komt nergens in beeld. Noch Job, noch zijn vrienden overwegen het ook maar een ogenblik. Ze zijn er allemaal van overtuigd dat het de Almachtige is Die Job dit heeft aangedaan. Waarom Hij het heeft gedaan, is wat hen verbijstert, maar dat Hij het was Die het deed, wordt nooit in twijfel getrokken. Het idee van dualisme wordt dus niet aangedragen als oplossing voor het probleem.

10

Jobs lijden is geen straf voor zonde

Iets anders dat niet als oplossing voor het probleem wordt aangedragen, is een idee dat populair werd na de tijd van Augustinus en de leer van de erfzonde. Ik ontken niet dat er erfzonde is, maar ik herinner me dat ik een christen dit eens hoorde zeggen, en later hoorde ik veel christenen hetzelfde zeggen. Er is een boek — was het rabbi Kushner die het boek *Waarom slechte dingen goede mensen overkomen* schreef? Volgens mij was het in de jaren tachtig, een populair boek, zo'n bestseller van de New York Times, geschreven door een rabbijn. Volgens mij heette hij Kushner. Hij schreef een boek met de titel *Waarom slechte dingen goede mensen overkomen*.

Het was een niet-christelijk boek, en veel christenen die erover spraken, gaven hetzelfde antwoord. Ze zeiden dat het de verkeerde vraag is. Ze zeiden dat het niet zo is dat slechte dingen goede mensen overkomen. Er zijn geen goede mensen.

Want allen hebben gezondigd en missen de heerlijkheid van God,

ROMEINEN 3:23

En daarom zijn er geen goede mensen. Dat was het antwoord dat veel christenen geven, vooral vanwege hun trouw aan de leer van de erfzonde.

Het is niet het antwoord dat Job geeft. Job geeft van begin tot eind aan dat er goede mensen zijn. Job is een van hen. Niemand minder dan God Zelf verklaart dat Job is:

De HEERE zei tegen de satan: Hebt u ook acht geslagen op Mijn dienaar Job? Want er is niemand op de aarde zoals hij, een vroom en oprecht man, hij is godvrezend en keert zich af van het kwaad.

JOB 1:8

Job houdt het hele verhaal door vol dat hij onschuldig is. En God is het daar blijkbaar met Job over eens, net als de verteller. Dus als Job een zondaar is en dit hem daarom overkomt, omdat er geen goede mensen zijn, ook Job niet, dan is dat een punt waar het boek volledig aan voorbijgaat.

Het boek suggereert niet dat Job weliswaar betrekkelijk onschuldig en betrekkelijk goed was, maar dat het hier toch zijn fundamentele zondige natuur is die God hem verwijt. Het idee dat er geen goede mensen zijn, dat niemand werkelijk rechtvaardig is, is een gedachte die de schrijver van het boek Job niet kent. Want overal in het Oude Testament en het Nieuwe zijn er mensen van wie wordt gezegd dat ze goede mensen zijn.

In het boek Lukas zien we dit oordeel over de ouders van Johannes de Doper. De ouders van Johannes de Doper worden in Lukas 1:6 zo beschreven:

Zij waren beiden rechtvaardig voor God en wandelden onberispelijk volgens alle geboden en verordeningen van de Heere.

LUKAS 1:6

Dat is een behoorlijk positief oordeel over iemand, nog voordat Jezus zelfs maar gekomen was. Dit is een echtpaar uit het Oude Testament, en ze waren onberispelijk en rechtvaardig, zoals Job dat was.

Nu betekent dit niet dat zij werkelijk zondeloos waren. Job wist dat hij niet zondeloos was. Daarom bracht hij brandoffers. Hij bracht offers omdat hij wist dat er zoiets als zonde bestond en dat daarvoor verzoening nodig was. Hij dacht niet dat hij een man was die nooit iets verkeerd had gedaan. Maar wat hij eventueel verkeerd had gedaan, wordt in het boek Job beslist niet benadrukt of aangevoerd als enig antwoord op de vraag waarom hij lijdt. Hij lijdt niet omdat hij iets verkeerd heeft gedaan.

Daarom is het simplistische antwoord dat christenen soms geven op de vraag waarom goede mensen slechte dingen overkomen, dat er gewoon geen goede mensen zijn. Dat mag technisch gezien waar zijn, maar het strookt niet met het antwoord dat het boek Job geeft. Het boek Job gaat er zeker van uit dat er zoiets als goede mensen bestaat, en Job is daar een voorbeeld van. Veel beter dan hij worden ze niet.

11

Karma en reïncarnatie als verklaring

Een andere oplossing die sommigen hebben aangedragen, en dit is die van het hindoeïsme en het boeddhisme, is dat reïncarnatie alle onrechtvaardigheden van het leven zal vereffenen. En eerlijk gezegd moet je respect hebben voor deze opvatting bij mensen die verder geen openbaring van God hebben. Want het bestaan van reïncarnatie als leer komt uit niets anders voort dan uit het nadenken over precies dit punt: waarom lijden onschuldige mensen? Daar moet op de een of andere manier een antwoord op komen.

Wij, die de christelijke openbaring van Jezus hebben, weten dat bij de opstanding de rekeningen worden vereffend. En voor alles wat wij lijden en wat in dit leven onvergoed blijft, zullen bij de opstanding de rekeningen worden vereffend en de boeken in evenwicht worden gebracht. De hindoes weten niet van de opstanding, dus kwamen ze met een andere opvatting, die in beginsel hetzelfde is, maar in de details verschilt. Ze zeggen dat er een verschijnsel bestaat dat karma heet. Dat is een soort moreel tegoed. Als je goede dingen doet, bouw je goed karma op. Als je slechte dingen doet, bouw je slecht karma op.

De gebeurtenissen die je overkomen, je omstandigheden, of die nu goed of slecht zijn, vormen de vereffening van je karmische saldo. Als je veel goed karma hebt, zullen je goede dingen overkomen. Als je veel slecht karma hebt, dus een negatief saldo, dan zul je lijden.

John Lennon geloofde in wat hij 'instant karma' noemde. Dat betekende dat je onmiddellijk zult lijden voor de dingen die je verkeerd doet. Het hindoeïsme leert dat over het algemeen niet. Het hindoeïsme leert dat veel mensen niet lijden voor wat ze verkeerd doen. Dit is dezelfde waarneming die de Bijbelschrijvers deden, en ze proberen die te begrijpen. Waarom zijn sommige mensen slecht, buiten ze anderen uit en onderdrukken ze anderen, terwijl ze comfortabel leven en gelukkig sterven? En waarom zijn andere mensen onschuldig of zelfs rechtvaardig en doen ze alleen maar goed, maar leven ze in armoede, worden ze ziek en sterven ze ellendig, enzovoort? Waarom is dat zo?

Het is heel duidelijk dat karma, als het bestaat, niet onmiddellijk werkt. Het gebeurt zelfs niet altijd in dit leven. Dus het antwoord van het hindoeïsme is reïncarnatie. Als je sterft met een overschot aan goed karma, betekent dat dat je meer hebt geleden dan je verdient. Je verdient beter en je hebt nog niet ontvangen wat je verdient. Dan zul je dat de volgende keer krijgen, in de volgende cyclus, de volgende incarnatie. Maar als je een slecht mens bent en daar nooit voor hebt geleden, dan heb je een overschot aan slecht karma dat je in het volgende leven moet afbetalen. Het zijn de volgende levens waarin deze zaken worden afgehandeld.

Men zou dus zeggen dat iemand lijdt, hoewel hij goed lijkt te zijn, omdat hij in een vorig leven niet goed was. Het lijden dat hij nu doormaakt, komt doordat hij de vorige keer dat hij hier was, stierf met een overschot aan slecht karma. Het waren slechte mensen die tijdens hun leven nooit werden gestraft. Daarom worden ze nu, in dit leven, gestraft voor wat ze in een vorig leven hebben gedaan.

12

Karma, mededogen en rechtvaardig lijden

Daarom heeft het hindoeïsme nooit echt een overtuigend argument aangedragen om mensen mededogen te tonen. Daarom ontdekte moeder Teresa, toen ze naar Calcutta kwam, een hindoeïstische stad — zij was een christen en zij waren hindoes — dat niemand voor de melaatsen zorgde. Niemand zorgde voor de mensen die verhongerden. De mensen die op straat lagen te sterven, daar liep iedereen gewoon aan voorbij en iedereen negeerde hen, behalve zij. Zij begon voor hen te zorgen, en ze leefde in armoede, en ze leidde een leven van dienstbaarheid. In zekere zin werd ze beloond, omdat de hele wereld haar ging bewonderen. Maar heel wat mensen zouden kunnen doen wat zij deed, zonder dat iemand het ooit opmerkte. Ze had in onbekendheid kunnen leven en sterven en datzelfde kunnen doen.

De reden is dat zij een christelijke ethiek had. Ze geloofde niet in reïncarnatie, maar de hindoes wel. Zij zeiden dat deze melaatsen het slechte karma afbetaalden van een slecht leven dat ze eerder hadden geleid. Misschien hebben ze nu, in dit leven, niets slechts gedaan, maar eerder wel, en daarom overkomt hun dit. Je wilt hen niet helpen. Je wilt hun lijden niet verlichten, want dan wordt het karma, de schuld, niet afbetaald. Ze moeten dit doormaken om de rekeningen te vereffenen. Als ze het in dit leven niet doormaken, zullen ze terug moeten komen en het de volgende keer moeten doormaken. Dus het barmhartigste wat je kunt doen, is hen negeren. Doe niets voor hen. Laat hen dit slechte karma uit de boeken wegwerken. Laat hen deze schuld afbetalen.

Je kunt zien dat dit idee van reïncarnatie een poging is om te begrijpen wat onbegrijpelijk is, maar het draagt geen goede vruchten. Jezus sprak over degenen die zalig zijn omdat ze lijden om de gerechtigheid. Het idee van karma en reïncarnatie kent helemaal geen lijden om de gerechtigheid. Je lijdt altijd omdat je iets verkeerd hebt gedaan, zo niet in dit leven, dan in een vorig leven.

Maar Jezus zei dat mensen zalig zijn als ze lijden om de gerechtigheid. Het is mogelijk om het goede te doen en daaronder te lijden zonder dat daar een reden voor is. Maar je bent toch zalig, alleen al omdat je rechtvaardig was. Het is een zegen om rechtvaardig

te zijn, zelfs als je in die toestand uiteindelijk lijdt.

13

Lijden als beproeving van geloof en trouw

Dit zijn de soorten antwoorden die verschillende soorten godsdienstige filosofen geven. Waarom lijden onschuldige mensen? Maar de redenen die in het boek Job worden aangedragen, zijn heel anders. Het is in het boek Job heel duidelijk dat God de situatie volledig in de hand heeft. Er is geen andere god of kracht of demiurg die Zijn gelijke is, die Hem overmeestert, die Zijn wil overweldigt, die tegen Zijn wil in werkt. Hij is Degene Die Jobs voorspoed geeft en wegneemt, en Hij doet dat met een doel. Job en zijn vrienden zien dat doel niet duidelijk, en misschien ontgaat het zelfs ons. Maar wij hebben een voordeel dat zij niet hebben, en dat is dat wij hoofdstuk 1 en 2 hebben. We krijgen een glimp van wat er in de hemel gebeurt voordat deze dingen plaatsvinden, en van wat deze ellende veroorzaakt.

Job en zijn vrienden zagen dat niet en wisten het niet, en misschien zijn ze het nooit te weten gekomen. Tenzij natuurlijk een van hen de schrijver van het boek is. Dan zou dat betekenen dat ze dit op een gegeven moment te weten zijn gekomen. Maar het is mogelijk dat Job het antwoord nooit heeft ontdekt. Op grond van de eerste hoofdstukken kunnen we verschillende dingen zeggen over het lijden van Job, en daarmee over het lijden van rechtvaardigen in het algemeen.

Ten eerste speelt verdrukking een rol als beproeving van iemands geloof en trouw. Dat is in deze hoofdstukken duidelijk. Job werd niet door ellende getroffen, en vervolgens wel. Waarom? Omdat de duivel wilde bewijzen dat het geloof en de trouw van deze man hun grenzen hadden. Aanvankelijk dacht hij dat die grenzen nogal laag lagen. Hij dacht dat Job God zou vervloeken als hij alleen maar zijn bezittingen en zijn gezin verloor. De duivel was teleurgesteld toen Job niet reageerde zoals hij had gedacht. Dus voerde hij de inzet op en maakte hij Jobs lichamelijke toestand dag en nacht ellendig, met etterende puisten en jeuk en voortdurende pijn in zijn botten. Hij dacht dat het daarmee zou lukken, en ook daarmee lukte het niet. Job brak niet. Job vervloekte God niet en schreef Hem niets ongerijmds toe.

We zien dus dat Job een beproeving doorstond, en dat was precies wat het was: een beproeving. Ik geloof dat dit misschien het voornaamste antwoord is dat het boek Job ons geeft, en het is een nuttig antwoord. Het vertelt ons dat God ons beschouwt als mensen die beproefd worden. Dat wil zeggen, we zijn hier om beproefd te worden. We zijn hier om onze trouw te tonen, en om te zien of we daarvan afgebracht kunnen worden. Om te zien of we erop zullen vertrouwen dat God goed is, zelfs wanneer dat niet zo lijkt. Of we Hem trouw zullen blijven, zelfs wanneer het er niet naar uitziet dat Hij ons trouw blijft. Zullen we, met andere woorden, onbaatzuchtig trouw en getrouw zijn aan God, of zijn we Hem alleen trouw omdat het goed gaat?

Dit is de beproeving van ons hart, van onze motieven. Zoals Jakobus het noemt:

want u weet dat de beproeving van uw geloof
volharding teweegbrengt.

JAKOBUS 1:3

Eigenlijk staat het volgens mij in de King James Version van 1 Petrus 1:7:

opdat de beproeving van uw geloof — die van groter waarde is
dan die van goud, dat vergaat en door het vuur beproefd wordt —
mag blijken te zijn tot lof en eer en heerlijkheid, bij de
openbaring van Jezus Christus.

1 PETRUS 1:7

Dat is iets wat we uit hoofdstuk 1 en 2 leren en wat Job misschien nooit heeft geleerd. En zij konden zich niet echt voorstellen dat het zo was.

14

Lijden zuivert en vormt het karakter

De tweede reden die het boek Job aandraagt, is dat lijden een rol speelt in de vorming van het karakter. Dit lijkt geen hoofdthema te zijn dat in het boek heel duidelijk naar voren wordt gebracht, maar het is niettemin iets wat Job zelf aandraagt. Dat staat in

hoofdstuk 23, vers 10. Hij zegt:

Maar Hij kent de weg die ik ga. Laat Hij mij beproeven — ik zal er als goud uitkomen.

JOB 23:10

In zekere zin wordt hiermee alleen het eerste punt gemaakt: dat beproevingen iemands karakter, zijn trouw enzovoort op de proef stellen. Want wanneer je goud in de oven doet, blijft het bestaan en bewijst het dat het geen slak is. Want slak kan vaak niet in een oven worden weggebrand, maar goud zal het overleven. Dus in zekere zin zegt hij: 'Ik ben goud en ik word beproefd, en wanneer de beproeving voorbij is, zal nog steeds blijken dat ik goud ben. Ik zal nog steeds de man zijn die ik daarvoor was. Ik zal God gewoon trouw blijven tijdens deze beproeving.' In zekere zin is dat gewoon het eerste punt dat ik maakte.

Maar er is nog een ander aspect waarop misschien wordt gezinspeeld, en dat is dat goud, wanneer het deze beproeving ondergaat, ook gezuiverd wordt. De onzuiverheden erin worden weggebrand. Hoewel Job dit niet zo duidelijk naar voren brengt als sommige andere delen van de Bijbel, hoort het zeker bij het Bijbelse onderwijs dat onze beproevingen ons uiteindelijk verbeteren. Ze veranderen beslist onze kijk op wat belangrijk is in het leven. Als we uit het goede hout gesneden zijn, brengen ze ons ertoe God om hulp te roepen en God als onze enige hulp te zien. Dat gebeurt op momenten waarop we anders niet gedwongen zouden worden om op die manier naar Hem op te zien.

Er zijn allerlei manieren waarop lijden ons volgens de Bijbel verbetert. Eén gedeelte waarop ik je aandacht wil vestigen, staat in Psalm 119. Er zijn verschillende verzen die dit ter sprake brengen. In Psalm 119, vers 67, zegt de psalmdichter:

Voordat ik verdrukt werd, dwaalde ik, maar nu neem ik Uw woord in acht.

PSALMEN 119:67

Job kon dat eigenlijk niet zeggen, want hij dwaalde niet af voordat hij verdrukt werd, maar sommige mensen doen dat wel. De meeste mensen dwalen af. De psalmdichter zegt: ‘Dat gebeurde alleen voordat ik het zwaar kreeg. Sinds ik verdrukt ben, heb ik mijn les geleerd en nu neem ik Uw woord in acht.’ Dat is net als de tuchtiging van een kind. Een kind is van nature meestal niet gehoorzaam. Kinderen hebben hun eigen eigenzinnige plannen. Ze stellen de vastberadenheid van hun ouders op de proef en hun vermogen om hun wil als ouders door te zetten. Wanneer het kind wordt getuchtigd, leert het om niet af te dwalen. Zo gaat God zeker met ons om. Zo voeden wij kinderen ook op.

Vers 75 van dezelfde psalm zegt:

Ik weet, HEERE, dat Uw oordelen rechtvaardig zijn en dat U mij in Uw trouw verdrukt hebt.

PSALMEN 119:75

U hebt mij verdrukt omdat U mij trouw bent. Daarom is het in wezen iets waarvan U ziet dat het goed voor mij is. We vinden dus dit soort onderwijs in het Oude en het Nieuwe Testament: lijden vormt inderdaad het karakter. Het speelt een rol in de vorming van het karakter.

Dat wordt in het boek Job niet met zoveel woorden naar voren gebracht, maar het is er niettemin te zien, omdat Job zelf als persoon vooruitgaat. Hoewel hij vóór al deze gebeurtenissen geen enkele van Gods morele regels had overtreden, was er misschien toch een klein beetje eigengerechtigheid, die in sommige van zijn toespraken naar voren komt. Maar aan het einde van alles wat God met hem doet, zegt hij tegen God:

Alleen door het horen met het oor had ik U gehoord, maar nu heeft mijn oog U gezien. Daarom veracht ik mijzelf en ik heb berouw, in stof en as.

JOB 42:5-6

Hij werd vernederd, en dat is iets wat een rechtvaardig mens soms nodig heeft.

Hoogmoed is misschien de laatste vijand die in een rechtvaardig mens overwonnen moet worden. Een man die werkelijk rechtvaardig leeft, kan vaak niet anders dan zijn leven vergelijken met dat van de mensen om hem heen en zich nogal tevreden voelen over zichzelf. Het leek erop dat Job zich misschien zo voelde. Ik zeg niet dat hij zondige hoogmoed had, maar wel datzelfde gevoel van zelfgenoegzaamheid. En hij zag zichzelf niet echt zoals hij zichzelf later door de beproeving zou zien. De beproeving lijkt hem dus verbeterd te hebben.

15

Jobs lijden dient Gods eer

Misschien is de overkoepelende boodschap over het lijden van de onschuldige in het boek Job deze: lijden is vaak de prijs die een rechtvaardig mens betaalt voor een hoger goed. Ik zou denken dat het hoogste goed de eer van God is. Dit geldt zeker voor Job. Gods eer werd in zekere zin door satan aangevochten. Satan zei: 'Er is geen mens die U zou dienen tenzij U hem daarvoor betaalde, tenzij U goed voor hem zorgde. God, U moet mensen omkopen om U lief te hebben.'

Deze beproeving moest aantonen dat dat niet waar was, dat God geliefd kan worden om Wie Hij is. God kan door een mens geëerd en verheerlijkt worden, ongeacht wat God die mens ervoor teruggeeft. Jobs lijden kan hard lijken voor Job. Hij moest die prijs betalen. Waarom zou hij moeten lijden voor Gods eer? Wel, dat is waartoe ieder rechtvaardig mens bereid zou zijn, omdat ieder rechtvaardig mens maar één belang heeft, en dat is Gods eer.

Paulus zegt in 1 Korinthe 10:31:

Of u dus eet of drinkt of iets anders doet, doe alles tot eer van God.

1 KORINTHE 10:31

Dat God verheerlijkt wordt, is de enige zorg van iemand die op de juiste manier over God denkt. Als iets anders iemands denken sterker beheerst, dan is die persoon nog niet echt waar mensen behoren te zijn. Van Job werd bewezen dat hij die houding had:

Gods eer ging hem boven alles.

God werd verheerlijkt. God bleek Iemand te zijn Die aanbeden kon worden zonder Zijn dienaren te betalen om Hem te aanbidden. God werd hierdoor dus verheerlijkt. Dat is wat Jakobus zegt. Jakobus zegt:

Zie, wij prijzen hen gelukzalig die volharden. U hebt gehoord van de volharding van Job, en u hebt de uitkomst van de Heere gezien, dat de Heere vol ontferming is en barmhartig.

JAKOBUS 5:11

Gods karakter, Gods goedheid, wordt door het boek bevestigd.

16

Lijden ten goede van anderen

Soms kan het lijden van een afzonderlijke rechtvaardige tot een groter goed leiden. We weten zeker dat dit waar is, of we geloven in elk geval dat dit waar is, in oorlogssituaties waarin een deugdzame en moedige soldaat zijn leven geeft om veiligheid te brengen voor de mensen thuis, enzovoort, om een onderdrukker tegen te houden. Mensen die stierven in de strijd tegen Hitler, bijvoorbeeld. Ik zeg niet dat dat wel of niet iets christelijks was om te doen. Ik zeg alleen dat veel van de mensen die in die oorlog omkwamen terwijl ze Hitler probeerden tegen te houden, niet eens zichzelf of zelfs maar hun eigen vaderland probeerden te redden. Ze vochten voor mensen die aan de andere kant van de oceaan woonden. Maar ze vonden dat er een hoger goed was dat hun eigen dood en hun lijden, enzovoort, rechtvaardigde.

Bij oorlogvoering begrijpen we dat, en we moeten begrijpen dat het leven een oorlog is. Het is een geestelijke oorlog, en het is een oorlog tussen de plannen van satan en de plannen van God. We zijn soldaten, en zoals Paulus in 2 Timotheus 2:3–4 zei:

Lijd verdrukkingen als een goed soldaat van Jezus Christus. Niemand die in het leger dient, wordt verward in de zaken van het levensonderhoud, opdat hij hem kan behagen die hem voor de krijgsdienst aangenomen heeft.

2 TIMOTHEÛS 2:3-4

Lijden is dus de prijs die we betalen om een goed resultaat te bereiken: de voortgang van het Koninkrijk van God, de heerlijkheid van God, wat het ook mag zijn. We weten niet eens wat ons lijden zal bewerkstelligen. Vaak lijden we zonder ooit echt te zien dat het ons een bepaald voordeel oplevert. Maar wat we niet weten, is dat andere mensen door ons lijden worden geïnspireerd. Job had geen idee hoeveel generaties door zijn lijden geïnspireerd zouden worden. Denk je eens in: al vierduizend jaar worden mensen door deze man geïnspireerd. Het heeft mensen geholpen in hun lijden. Hij kreeg bij zijn eigen lijden geen hulp, maar de dingen die hij leed, brachten voor heel veel andere mensen een veel groter goed voort.

Vaak zal ons lijden alleen andere mensen helpen, niet onszelf. Daar zouden we vrede mee moeten hebben als dat is wat God behaagt. Als God Zijn kinderen wil helpen door de dingen die wij lijden, dan zij dat zo. Paulus had die houding beslist, en hij noemt dat in Kolossenzen hoofdstuk 1, waar hij over zijn lijden spreekt. In Kolossenzen 1, vers 24, zegt hij:

Nu verblijd ik mij in mijn lijden voor u en vervul in mijn vlees wat overblijft van de verdrukkingen van Christus, ten behoeve van Zijn lichaam, dat is de gemeente.

KOLOSSENZEN 1:24

Dat wil zeggen: ik lijd bepaalde dingen niet omwille van mezelf, niet omdat ik er baat bij zal hebben, maar omdat de gemeente baat zal hebben bij wat ik doormaak. De offers die ik breng, zullen andere mensen ten goede komen, en ik doe dat graag, zegt hij. Dat is de houding van een rechtvaardige man of vrouw.

17

De hemelse openbaring en de dichtvorm

Laten we het hebben over een paar vragen die nog over het boek Job overblijven. Sommige daarvan zijn misschien moeilijk met zekerheid te beantwoorden. Een daarvan is: hoe wist de schrijver van satans weddenschap? Dat wil zeggen: hoe wist de schrijver wat hier in de hemel gaande was? Ik denk dat we het antwoord op de een of andere manier moeten zoeken in het feit dat iemand een goddelijke openbaring heeft ontvangen. Een latere profeet, misschien Job zelf, misschien Elihu. Wie zal het zeggen? Maar we moeten zeggen dat het door goddelijke openbaring was. Dat is anders dan bij veel verhalen in het Oude Testament, die eenvoudig opgeschreven kunnen zijn door iemand die het zag gebeuren. Zelfs het grootste deel van het boek Job had door een getuige kunnen worden verteld. Maar niemand kan getuige zijn geweest van wat er in de eerste twee hoofdstukken gebeurde: die weddenschap tussen satan en God. Dat moest dus door goddelijke openbaring worden meegedeeld. We moeten hier wel te maken hebben met een boek dat door een geïnspireerde schrijver is geschreven.

Een andere vraag die vaak is opgekomen, is: spraken deze mannen echt in dichtvorm? Werden de toespraken echt in dichterlijke vorm gehouden? Sommige mensen zeggen dat het mogelijk is dat ze dat deden. Ik denk dat het mogelijk is dat ze dat deden. Om te beginnen waren dit wijze mannen uit het Oosten. Wijze mannen, wijzen, spreken vaak een beetje onnatuurlijk. Of het nu oosterse wijzen zijn, Joodse wijzen of wat dan ook, ze wegen hun woorden. Velen van ons flappen onze gedachten er gewoon uit, en het idee om ze in dichtvorm te gieten zou ondenkbaar zijn. We hebben gewoon niet de tijd en denken niet genoeg van tevoren na over wat we zeggen.

Maar het feit dat we tegenwoordig een verschijnsel hebben dat freestyle rap heet, laat zien dat er mensen zijn die hun gedachten zomaar uit hun hoofd op rijm kunnen zetten. Dat is niet hetzelfde als de dichtkunst hier, maar het is wel een vorm van

dichtkunst in onze cultuur. Als je ooit een freestyle rapper hoort, dan bedenkt hij naar eigen zeggen ter plekke iets uit zijn hoofd, en sommigen zijn daar behoorlijk snel in. Een zeer intelligente man zou dus, als hij dat wilde, zelfs spontaan zijn betoog op een beter te onthouden manier kunnen verwoorden dan de gemiddelde persoon. Als het inderdaad gebruikelijk was om wijsheidsspreuken en wijsheidstoespraken in dit soort dichterlijke vorm te brengen, dan zijn er mannen die dat konden, en deze mannen kunnen tot degenen hebben behoord die dat deden.

Het is ook belangrijk om op te merken dat ze misschien niet spontaan spraken. Behalve over die eerste zeven dagen lezen we nergens hoeveel tijd er verstreek. Toen ze Job voor het eerst zagen, zwegen ze zeven dagen lang. Terwijl ze zwegen, dachten ze ongetwijfeld ergens over na. Ze dachten ongetwijfeld: 'Wat moeten we van deze situatie denken?' Misschien bedachten ze hoe ze hun theorieën hierover aan Job konden verwoorden. Misschien schreven ze zelfs iets op, maar waarschijnlijk deden ze dat alleen in gedachten. Ze konden gemakkelijk de tijd hebben gehad om die in een poëtische vorm te gieten.

Er kan zelfs tijd tussen de toespraken zijn verstreken. Je ziet vaak dat de toespraken geen rekening lijken te houden met wat de andere sprekers hebben gezegd. Is je dat ooit opgevallen? Zofar zegt iets, en Jobs antwoord gaat daar niet noodzakelijk rechtstreeks op in. Of, wat vaker voorkomt, Job zegt iets, en de toespraken die de andere mannen houden, lijken te negeren wat hij heeft gezegd en gaan een andere kant op. Het is mogelijk dat ze al deze toespraken van tevoren hadden voorbereid. Ze wisten wat ze wilden zeggen en hadden deze toespraken klaarliggen. Je zou dit als een debat kunnen zien, hoewel het niet hun bedoeling was dat het echt een debat zou worden. Ik denk dat ze niet verwachtten dat Job het met hen oneens zou zijn. Ze lijken boos op Job te worden wanneer hij het inderdaad met hen oneens is.

Spraken ze in poëzie? Ik denk dat het heel goed mogelijk is dat ze dat deden, hoewel je dat niet per se hoeft aan te nemen. Zoals ik eerder al zei, kunnen ze ook zonder poëzie hebben gesproken. Een latere schrijver kan dan wat ze zeiden in een poëtische vorm hebben geparafraseerd om een poëtisch literair werk te maken. Ik weet niet welke van deze mogelijkheden het geval is, maar ik ben geneigd te geloven dat ze zelf rechtstreeks zo spraken.

18

De plaats van Elihu in het verhaal

Een andere vraag is: waar kwam Elihu vandaan? Aan het begin worden drie vrienden genoemd. Ze houden al hun toespraken, en dan begint Elihu plotseling te praten. We hebben daarvoor nooit iets over hem gehoord, en er bestaan veel verschillende meningen over Elihu. Sommigen denken dat hij de stem van God is, misschien een profeet van God, hoewel ik daar niet echt zeker van ben. Wat hij zegt klinkt waar, maar het klinkt niet noodzakelijk méér waar dan de dingen die de vrienden zeiden. Zijn filosofie lijkt sterk op die van hen, misschien met wat verschillen.

Het is interessant dat God, wanneer Hij uiteindelijk spreekt, de drie vrienden terechtwijst, maar helemaal niet naar Elihu's toespraken verwijst. Sommige mensen hebben zelfs een theorie over de totstandkoming van het boek gehad. Volgens die theorie is het op verschillende tijdstippen uit verschillende delen samengesteld, en zijn Elihu's toespraken later toegevoegd en hebben ze in werkelijkheid nooit plaatsgevonden. Een schrijver die vond dat het boek Job zoiets nodig had, heeft die toespraken er later aan toegevoegd.

Er staat dat Elihu een jongere man is. Hij had gezwegen. Hij was waarschijnlijk niet samen met die anderen aangekomen. Hij kan zelfs een van de dienaren uit Jobs huishouden zijn geweest, een bediende, een jongeman die vond dat hij in deze situatie geen enkel recht had om te spreken totdat iedereen al zijn gedachten had uitgesproken. Hij was vol van de zaak en wilde zeggen wat hij te zeggen had. Ik weet het niet, maar van hem wordt niet gezegd dat hij verkeerd over God heeft gesproken, zoals die andere drie mannen hadden gedaan. Maar God bevestigt ook niet wat Elihu heeft gezegd. Hij blijft enigszins een raadsel. We zullen meer over hem zeggen wanneer we bij zijn toespraken komen.

19

Gods spreken vanuit de wervelwind

En ook: via welk middel sprak God in de laatste hoofdstukken? Liet God echt vanuit de wervelwind een bulderende stem horen? Het is niet onmogelijk, maar het is uiterst zeldzaam dat God zoiets doet. Hij deed zoiets bij de berg Sinaï, maar dat was uiteraard een buitengewoon belangrijke gebeurtenis in de geschiedenis. Het komt niet vaak voor dat God gewoon Zijn stem laat bulderen en hoorbaar toespraken houdt die mensen op aarde kunnen horen. Zelfs bij de Sinaï gaf God de Tien Geboden op die manier, maar Hij hield geen hoofdstukkenlange monoloog voor het volk. Als God echt hoorbaar vanuit de wervelwind sprak, is dit het enige geval in de Bijbel waarin we weten dat zoiets gebeurde.

Het is mogelijk dat we het spreken van God meer als volgt moeten begrijpen. Er staat dat God vanuit de wervelwind sprak, en vervolgens spreekt Hij met Job over de natuur en over dieren, over Wie daarvoor zorgt, Wie de sterren heeft gemaakt, en al die dingen. Dat zouden manieren kunnen zijn waarop God tot Jobs hart sprak terwijl hij over die dingen nadacht. Nadat Job was uitgesproken en tot rust was gekomen, kan er daar een wervelwind zijn geweest. God gebruikte dan de kracht van die wervelwind om over deze dingen tot Jobs hart te spreken. We weten niet of het een hoorbare stem was. Er wordt ons niet verteld dat dat zo was. Wij zeggen misschien: ‘God sprak tot mij door dit of dat.’

Salomo zegt in een van zijn hoofdstukken in Spreuken:

Ik ging langs de akker van een luiaard, ja, langs de wijngaard van een mens zonder verstand. En zie, hij was helemaal vol gegroeid met netels, distels bedekten zijn oppervlak, en zijn stenen muur was afgebroken.

SPREUKEN 24:30-31

Hij zegt:

Toen kreeg ik wijsheid.

Toen dacht ik:

Toen ik het zelf aanschouwde, nam ik het ter harte, ik zag het en nam vermaning aan: een beetje slapen, een beetje sluimeren, een beetje liggen met gevouwen handen, zo komt uw armoede over u als een wandelaar en uw gebrek als een gewapend man.

SPREUKEN 24:32-34

Hij zei dat er wijsheid tot hem kwam. Hij neemt aan dat die van God afkomstig is, en die kwam tot hem doordat hij nadacht over een muur die ingestort was en met onkruid overwoekerd was, enzovoort. Het was alsof God door die omstandigheid tot hem sprak.

Het is mogelijk dat Job, nadat hij zijn hart tot rust had gebracht, begon na te denken over Wie de gordel van Orion had gemaakt. Wie de sterren van de Plejaden tevoorschijn brengt, en Wie de wilde ezels en de klipdassen en de dinosaurussen voedt, enzovoort. Dat hij over die dingen nadacht: ‘God is enorm groot en ik ben klein. Wie ben ik om deze vragen op te werpen?’

Het is moeilijk om precies te zeggen of het als een godsspraak tot hem kwam, zoals iets wat tot de profeten kwam. Wanneer de profeten woorden van God ontvingen, denk ik niet dat ze die hoorbaar met hun oren vernamen. Ik denk dat Gods Geest tot hen sprak en dat ze de last van de Heere ontvingen, of een godsspraak van God ontvingen. Misschien heeft Job het zo ontvangen, hoewel het voor God niet onmogelijk is om hoorbaar vanuit de wervelwind te spreken. Ik weet niet of we geacht worden de dichtelijke vorm van het boek helemaal op die manier op te vatten. God heeft beslist tot Job gesproken, maar of dat met een bulderende stem vanuit de wolk was, weet ik niet.

20

Jobs reactie op valse beschuldigingen

Een andere vraag is: wat heeft Job nu eigenlijk verkeerd gedaan, en wanneer deed hij dat? Want hij wordt wel terechtgewezen. Job wordt wel degelijk terechtgewezen omdat hij onbezonnen sprak. Hoewel ons in het algemeen wordt verteld dat hij juist over God sprak, was niet alles wat hij zei juist. Hij werd wel degelijk terechtgewezen en hij moest zich in stof en as bekeren. Er is iets mis met zijn houding. Het is niet helemaal duidelijk wat er mis was met zijn houding. Ik denk aan het volgende: hij was moedig en reageerde goed op al zijn beproevingen, op één na. Toen hij zijn bezittingen verloor, toen hij zijn gezin verloor en toen hij zijn gezondheid verloor, waren dat zware slagen voor hem, maar hij kwam er goed doorheen. Maar toen hij vals werd beschuldigd, toen zijn reputatie als godvruchtig man in twijfel werd getrokken, kon hij daar minder goed mee omgaan.

We zouden kunnen zeggen: nou, dan was hij een trotse man, een man met een groot ego. Misschien niet uitzonderlijk. Een man die er zijn hele leven naar heeft gestreefd rechtvaardig te zijn, voelt zich ernstig onrecht aangedaan wanneer hij ergens vals van wordt beschuldigd. Hij hoeft niet buitengewoon trots te zijn om zich onrecht aangedaan te voelen, maar zo voelde hij zich wel. Dat was kennelijk voor hem de druppel die de emmer deed overlopen. En hij barstte uit in scheldtirades tegen zijn vrienden, enzovoort, toen ze begonnen te suggereren dat hij niet zo onschuldig was als hij dacht, of als hij beweerde te zijn. Dat was misschien het punt waarop hij brak. Dat hij in dat geval zijn geduld verloor, is misschien datgene waarvan hij zich moest bekeren.

21

Waarom Job juist over God sprak

En in welk opzicht sprak Job juist over God, terwijl zijn vrienden niet juist over God spraken? Dat is Gods uiteindelijke oordeel in hoofdstuk 42: Job sprak juist over God en de vrienden niet. Nu waren veel dingen die Job zei min of meer dezelfde dingen die zijn vrienden zeiden. Alleen lijkt Job God in sommige gevallen te beschuldigen op

manieren waarop zijn vrienden God niet beschuldigen. Zijn vrienden spreken over God alsof God altijd het juiste doet, en Job dus degene moet zijn die iets verkeerd heeft gedaan. Job zegt: ‘Nee, ik heb niets verkeerd gedaan. Het lijkt mij dat God het verkeerde doet.’ In zekere zin lijkt het alsof Job degene is wiens opmerkingen over God minder te verontschuldigen zijn.

Maar aan de andere kant spraken zijn vrienden over God vanuit een starre theologische rechtzinnigheid die niet in staat was om te gaan met de werkelijkheid van God. Ze hadden een bepaald beeld van God, en dat valt hun te vergeven. Ze hadden geen openbaring van God ontvangen. Ze hadden beredeneerd dat God altijd het goede moest doen, altijd goed gedrag moest belonen, enzovoort. Daarom was hun beeld van God, hoewel het positief was, niet helemaal juist. Ze geloofden dat je kon vaststellen of God goed was door te kijken of Hij dingen deed die wij goed vonden. Als Hij een goed mens beloont, vinden we dat goed. Als Hij een goed mens straft, lijkt ons dat niet goed, en daarom kan God dat niet doen. Daarom sloten ze dat uit. Hun theologie stelde God als voorspelbaar voor, maar in werkelijkheid was Hij onvoorspelbaar.

Job worstelde met een ruimer theologisch beeld. Hij zei: ‘Ik weet die dingen die jullie me hebben verteld. Ik weet dat het de rechtvaardigen goed zal gaan. Ik weet dat de goddelozen gestraft zullen worden, maar dat past gewoon niet bij dit geval. God doet hier iets anders. Het lijkt mij niet rechtvaardig.’ En hoewel Job ermee worstelde en bij die gelegenheden zelfs niet vleidend over God sprak, was het bijna alsof hij dacht dat hij de dingen met God recht kon zetten, als hij maar de gelegenheid kreeg zijn zaak voor God te bepleiten. Alsof God niet echt de aandacht aan de dingen schonk die Hij eraan zou moeten schenken. Toch had hij een levendiger besef van God en van het feit dat God dingen doet buiten de vaste kaders. En dat klopte. God handelt kennelijk inderdaad buiten de vaste kaders, en Jobs geval was daar een voorbeeld van. We zullen meer over die kaders zeggen wanneer we de toespraken van zijn vrienden doornemen.

22

Hoe Jobs vrienden als troosters faalden

Maar een andere vraag die we moeten stellen is: welke fouten maakten zijn vrienden als rouwbegeleiders? Ze kwamen daar, wordt ons in hoofdstuk 2, vers 11 verteld, om hem te troosten. Ze waren het tegenovergestelde van troosters. Uiteindelijk werden ze zijn beschuldigers, en ze maakten zijn situatie erger en verdrietiger. Ze bedoelden het goed, maar ze faalden. Wat kunnen we daarvan leren? Als iemand door een periode van verdriet gaat, zijn hier lessen uit te leren.

Ik denk dat wat zij als rouwbegeleiders verkeerd deden, was dat ze ervan uitgingen dat hun orthodoxe theologische standpunten de hele werkelijkheid verklaarden. En toch was er hier iets in de werkelijkheid dat niet in het hokje van hun theologie paste. Volgens hun theologie zullen goede mensen altijd goede dingen meemaken; slechte mensen zullen slechte dingen meemaken. Het zal nooit anders zijn. Dat was hun theologie. Het was op zich goede theologie, maar die paste niet bij alle feiten van de werkelijkheid. Toch probeerden ze de werkelijkheid te dwingen in hun theologie te passen. Ze stonden niet open voor de mogelijkheid dat hun theologie niet alles juist begreep en dat ze die misschien op grond van de feiten moesten aanpassen. Ze waren trouwer aan hun theologie dan aan hun vriend. Ze konden niet horen wat er in zijn hart leefde. Ze werden volkomen ongevoelig voor hem en begonnen vrijpostige en beledigende beschuldigingen tegen hem te uiten. Het is bijna alsof ze tijdens het redetwisten vergaten dat hij in ellende verkeerde en dat ze waren gekomen om te proberen hem wat verlichting te geven. In plaats daarvan stapelden ze uiteindelijk nog meer pijn en beledigingen op hem. Dat kwam doordat ze trouw waren aan hun theologische standpunt en zich niet bekommerden om de man zelf.

Dit is hetzelfde probleem dat de Farizeeën in de dagen van Jezus hadden. Ze hielden trouw vast aan hun sabbatsviering, ze hielden trouw vast aan hun tradities over wassingen, ze hielden trouw vast aan allerlei ideeën die volgens hen theologisch orthodox waren. En Jezus overtrad alle regels door te handelen alsof hun ideeën niet het hoogste gezag hadden en de behoeften van mensen er werkelijk meer toe deden dan hun ideeën. Dat is volgens mij ook de fout die de raadgevers van Job maakten.

23

Eigen ervaringen met beschuldigende vrienden

Toen ik vroeger het boek Job las, leek het bijna onrealistisch dat die mannen zo snel werden als honden die hem aanvielen, als hyena's die een gewonde leeuw aanvallen of zoiets. Ik dacht gewoon: mensen zouden zich niet zo gedragen, zeker vrienden niet. Dat is gewoon niet realistisch.

Maar toen maakte ik in het verleden iets mee waarbij ik, zelfs als ik er jaren later op terugkijk, nog steeds vind dat ik onschuldig was aan wat ik meemaakte. Ik had vrienden die gewoon niet konden geloven dat ik daar onschuldig aan was. Volgens hun theologie overkomt zoiets niet iemand die het juiste heeft gedaan. Dus hielden ze vol dat ik iets verkeerd had gedaan. Ze konden niets verkeerd bedenken wat ik had gedaan, en ik ook niet. Maar hun theologie was onbuigzaam, en daardoor werden ze in mijn verdriet werkelijk net zo beledigend tegen mij als die mannen tegen Job waren.

Ik was er gewoon verbijsterd over. Ik kon het niet geloven. Dit waren christelijke mannen, en ik dacht: 'Ik kan niet geloven dat zij, die vrienden waren, zich zo snel tegen een vriend hebben gekeerd zonder enig bewijs tegen hem.' Ze hadden geen enkel bewijs dat ik iets verkeerd had gedaan, en ik kon ook niets bedenken wat ik verkeerd had gedaan. Toch zei hun theologie dat zulke dingen een man niet overkomen tenzij hij iets heeft gedaan waardoor hij ze over zichzelf heeft afgeroepen. Het is precies hetzelfde wat de raadgevers van Job dachten. Deze mannen waren ellendige raadgevers.

Ik moet erbij zeggen dat ze later allemaal tot inkeer kwamen. Ongeveer een jaar later kwamen ze naar me toe en toonden ze daar berouw over. Maar dat maakte mijn moeilijke tijd nog moeilijker. Op zichzelf was het al moeilijk genoeg. Daarom lees ik het boek Job nu met een diepere waardering, omdat het voor mij realistisch is. Sinds de laatste keer dat ik er les over gaf, heb ik bepaalde dingen meegemaakt. Daardoor komt het boek nu werkelijk realistischer op mij over.

24

Gods nabijheid en volharding in beproeving

Een van de belangrijkste levenslessen in Job die we zullen tegenkomen als we het boek doornemen, is de soevereiniteit van God. God heeft de leiding over alles wat ons overkomt. Dat is heel duidelijk in Job. We zien iets van de aard van geestelijke strijd, wat de bedoelingen van de duivel zijn en wat soms de methoden van de duivel zijn.

We zien in Job hoe Gods nabijheid tijdens beproevingen verborgen blijft. Tijdens beproevingen lijkt God ver weg, maar God was heel dichtbij. Job werd door God en door satan gadeslagen. Hij stond zelfs te kijk. In zekere zin zijn menselijke aangelegenheden, zoals het volgende punt zegt, een kijksport voor de bewoners van de hemel. Er is dus een wedstrijd gaande op aarde, en er zijn toeschouwers in de hemel die op de uitkomst wedden.

Natuurlijk is de noodzaak van geduld en geloof onder beproeving een hoofdgedachte in Job. Ook onbegrip van mensen, valse beschuldigingen en verlies van je goede naam maken deel uit van de beproeving. Kijk, Job hield zich gedurende het grootste deel van de beproeving goed. Maar toen het om zijn goede naam ging, toen zijn onschuld in twijfel werd getrokken, enzovoort, leek dat de druppel te zijn die de emmer deed overlopen. Daardoor stortte hij zijn bitterheid en boosheid uit. Maar dat kan hem vergeven worden. Wij zijn niet zo zwaar beproefd als hij.

Het laat wel zien dat de beproeving niet voorbij is wanneer de moeilijke uiterlijke omstandigheden voorbij zijn. Zelfs het onbegrip dat we ervaren, de vervreemding van mensen die daaruit voortkomt en de beschuldigingen die we van hen te verduren krijgen, maken ook deel uit van de beproeving. Ook voor dat deel van de beproeving moeten we slagen.

Ook staat er in Hamlet: 'Er zijn meer dingen in hemel en op aarde, o Horatio, dan waarvan jouw filosofie droomt.' Dat is beslist een les uit dit boek. De raadgevers van Job hadden een filosofie, en die paste netjes in een klein hokje. Maar er gebeurden dingen die daar niet in pasten. Het verhaal van Job paste niet in hun filosofie, die over het algemeen een goede filosofie was. Het was alleen een filosofie die te algemeen was om op ieder geval toe te passen.

Niet alles past in het hokje van onze theologie. We zullen onze theologische opvattingen over dingen hebben. We moeten bereid zijn die door de werkelijkheid te laten veranderen, in plaats van te proberen de werkelijkheid te negeren of die op een geforceerde manier in de opvattingen te persen die we al hebben.

25

Omgaan met beschuldigingen en onschuld

Het laatste punt dat we volgens mij uit dit boek moeten leren, is dat je de onschuldbetuigingen van een goede man of vrouw moet aannemen zoals ze worden uitgesproken. Het is mogelijk dat iemand zijn onschuld betuigt terwijl hij niet onschuldig is. Maar we hebben het hier over een goede man, een man die een goede naam heeft. Hij staat bekend als een integer man. Er gebeuren dingen die argwaan wekken over de vraag of hij hier eerlijk is, of hij het juiste doet. Maar hij blijft zeggen: 'Ik ben onschuldig.'

Je kunt hem vertrouwen of niet, maar zijn raadgevers maakten een fout door hem niet te vertrouwen. Je vertrouwt mensen wel of niet op grond van hun karakter. Zelfs een man met een goed karakter kan weleens misleid worden of iemand misleiden, maar doorgaans zal hij dat niet met opzet doen. Als iemand een goed karakter heeft en zijn onschuld betuigt, moet je die onschuldbetuiging voor waar aannemen.

Ik kreeg eens tijdens een uitzending een telefoontje van een vrouw van wie de man ervan was beschuldigd haar dochter seksueel te hebben misbruikt. De dochter had hem beschuldigd, en hij had het ontkend. Het kwam voor de rechter, en om wat voor redenen dan ook bekende hij het misdrijf en ging hij de gevangenis in. Maar hij zei dat hij alleen had bekend om bepaalde complicaties bij het proces te vermijden. Ik weet niet welke dat waren, en ik ken die man niet. Maar de vrouw zei dat hij in alle opzichten een goede man is, ogenschijnlijk een eerlijke man, een goede echtgenoot.

Ze zei dat ze bij verschillende huwelijksconsulenten waren geweest. Alle consulenten geloofden dat hij onschuldig was. De medegevangenen met wie hij tien jaar in de gevangenis had gezeten, geloofden dat hij onschuldig was. Dat is nogal ongebruikelijk,

want gevangenen zijn behoorlijk cynisch over dat soort dingen. Zijn vrouw geloofde dat hij onschuldig was. Maar haar dochter bleef beweren dat het was gebeurd. De moeder zei: ‘Wat moet ik doen? Hoe moet ik hiermee omgaan?’

Ik ken die man niet. Ik weet niet wat ik over hem moet zeggen. Maar ik zei: ‘De Bijbel zegt:

In de mond van twee of drie getuigen zal elke zaak vaststaan.

2 KORINTHE 13:1

’ Ik weet niet waarom hij schuld bekende terwijl hij zowel daarvoor als daarna zei dat hij onschuldig was. Vooral als hij schuld bekende, naar de gevangenis ging en zijn straf uitzat, waarom zou hij dan later zijn onschuld betuigen? Waarom kon hij niet gewoon zeggen: ‘Ik heb het gedaan. Dat was toen; dit is nu. Ik heb mijn straf uitgezeten’? Maar hij bleef ook later zijn onschuld betuigen.

Ik weet niet wat ik ervan moet denken. Maar ze zei dat hij in alle andere opzichten een goede man leek. Volgens mij staat de Bijbel je niet toe een man te veroordelen op grond van de getuigenis van één persoon. Dus zei ik: ‘Ik denk dat ik niet zou kunnen zeggen dat hij schuldig is als hij zegt dat hij onschuldig is.’ Nu kan hij best schuldig zijn.

Maar ik kreeg over dat telefoongesprek een boze brief van een andere luisteraar, een vrouw. Ze zei: ‘Als je een vrouw was, weet ik niet of je hetzelfde antwoord zou hebben gegeven’, enzovoort. Deze vrouw die mij schreef, zei: ‘Die man is beslist schuldig.’ Ik dacht: ‘Hoe weet zij dat?’ Ik weet dat mannen soms ten onrechte ergens van worden beschuldigd, en dat mannen soms echt schuldig zijn. Maar ik weet het niet.

Als een man over het algemeen een goed karakter heeft en er nooit van hem bekend is geweest dat hij zulke dingen doet, en er wordt een beschuldiging tegen hem geuit en hij betuigt zijn onschuld, dan laat ik het oordeel aan God over. Ik ga niet tegen zijn eigen onschuldbetuigingen in zeggen dat hij fout zit, tenzij er bewijs is.

Dat hadden de raadgevers van Job bij hem in overweging moeten nemen. Hij stond bekend als een goede man en hij betuigde dat hij onschuldig was. Maar ze wilden hem niet geloven, alleen maar omdat hun theologie dat niet toeliet. Dat was natuurlijk hun fout. God kwam later om Job in het gelijk te stellen.

We moesten onze inleiding afmaken voordat we aan hoofdstuk 1 beginnen. We komen terug op hoofdstuk 1.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Job 1:9
- Romeinen 3:23
- Lukas 14:12-14
- Lukas 22:31
- Job 1:10-11
- Job 1:21
- Job 1:8
- Lukas 1:6
- Jakobus 1:3
- 1 Petrus 1:7
- Job 23:10
- Psalmen 119:67
- Psalmen 119:75
- Job 42:5-6
- 1 Korinthe 10:31
- Jakobus 5:11
- 2 Timotheüs 2:3-4
- Kolossenzen 1:24
- Spreuken 24:30-31
- Spreuken 24:32-34
- 2 Korinthe 13:1

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.